

Раду Сп. ПОПЕСКУ (Крайова)

РУМЪНСКИ ТОПОНИМИЧЕН РЕЧНИК

Както е известно, създател и носител на автентичната румънска топонимия е селското население. Дълбоките промени, през които премина румънското село, доведоха до изчезването или замяната на голям брой местни имена, по-специално в районите, където е било осъществено коопериране на селското стопанство.

При тези условия стана необходимо бързото събиране на румънските топоними, преди да са изчезнали съвсем. Инициативата пое Институтът по езикознание в Букурещ. Колективът за ономастични проучвания към този институт обърна особено внимание на изработването и прилагането на методите и средствата за работа. Така те бяха въведени в практическа дейност за събиране и интерпретиране на местните имена в две зони в южната част на страната, различни от географска и от историческа гледна точка: окръг Горж в карпатската и подкарпатската му част и една част от Румънската (Влашката) равнина, покрай река Яломица.

Придобитият опит в събирането на местните имена, историческото и географското документиране, организирането и обработката на материала позволи разширяването на изследванията в останалите окръзи на Олтения, както и в Мунтения, Северна Добруджа, Молдова, Банат и Трансилвания.

В този момент е събран вече голям процент от топонимичния материал от цялата територия на Румъния. Редактирането на Речника се прави по исторически области. Институтът по езикознание в Букурещ и един колектив от просветни кадри и научни работници от Крайовския университет, под ръководството на проф. Г. Болокан, са приключили работата си по **Румънски топонимичен речник. Олтения**, който ще излезе в четири големи тома. Сега двата колектива – от Букурещ и от Крайова – работят по Румън-

ски топонимичен речник. Мунтения и Добруджа.

От Топонимичния речник на Банат, съставен в Тимишоара, излязоха вече четири тома. В Яш се работи върху Топонимичния речник на Молдова, а в Клуж – върху Речника на Трансилвания.

Повече от две десетилетия, откакто започнаха работа, редакторите се срещат периодично в различни университетски центрове, за да споделят опита си и да дискутират по структурата на Румънския топонимичен речник.

В следващите редове ще ви представим използваната структура в три от всичките пет речника по области: Олтения, Мунтения и Добруджа, Банат:

1. Топоним – заглавие на речникова статия. Формата на топонима-заглавие е:

а) съвременната книжовна форма – за имената на селища и за всички останали имена, включени в националния географски атлас;

б) за неофициалните наименования – формата с най-широка употреба, отбелязана при топонимичната анкета;

в) за топонимите, отбелязани само в исторически документи или карти, се представя формата така, както е написана (ако документът е на чужд език), а също и в румънска транскрипция.

2. Местното произношение на топонимите (ако има нужда). Например книжовно произношение *Schela* (скѐла), местно *Schila* (скйла) – в Горж.

3. Фонетични, морфологични и синтактични варианти: членувана и нечленувана форма, напр. *Runcu* и *Runc* – 'обезлесена местност'; форми за единствено и за множествено число – *Narea* и *Năriile* (в Горж); форми за различни родове – *Recea* и *Reciu*.

4. Тълкуване на денотативните значения на топонимите:

а) географско значение – *deal* 'хълм', *munte* 'планина', *cîmpie* 'равнина' и т. н. – или социо-културно значение на името, свързано с обществени отношения;

б) локализация на името;

в) исторически период, в който топонимът е изпълнявал (или продължава да изпълнява) денотативна функция, напр.: *Porceni* (Горж) от първото споменаване през 1514 г. до 1968 г., когато е преименувано в *Pleșa*. Регистрират се изчезналите села, а също и

селата с променени имена.

5. Споменавания в историческите документи и в картографските материали.

6. Етимология.

Приготвянето на топонимичните анкети беше осъществено с голямо внимание. Оптималното решение за събиране на материала е топонимичната анкета, извършена от специалисти, осъществена от нас в много конкретни случаи.

Срещнахме и някои трудности.

Оказа се, че не е възможно местните имена дори само от една историческа област да бъдат събрани за определеното време от една недостатъчно голяма група. В Олтения например селищата са над 2000. Анкетите биха продължили твърде дълго и щеше да се изгуби възможността за синхронно представяне на материала. Не достигаха спомагателните материали, а и средства за закупуването им.

При тези условия беше отправен апел за създаване на корпус от външни сътрудници, съставен от студенти, подготвени от нас, и от най-добрите учители по румънски език от училищата в изследваните райони.

За подготовката им беше изготвено специално упътване за събиране на местни имена.

Местните имена са представени в речника по азбучен ред. Обаче само едно подобно представяне не може да предложи цялостния топонимичен контекст на всяко селище. Затова ние решихме, че ще бъде добре да групираме под името на селището всички местни имена от неговата територия.

Превел Кирил ЦАНКОВ